

SỬ DỤNG KỸ THUẬT MẢNH GHÉP TRONG DẠY HỌC MÔN ÂM NHẠC CỔ TRUYỀN CHO SINH VIÊN NGÀNH SƯ PHẠM ÂM NHẠC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG THÁP

Lại Thị Thanh Thủy*

ABSTRACT

Jigsaw puzzle is an effective teaching technique in teaching music. This technique requires learners to actively participate in discussions in learning activities; contribute to innovation as well as improve the quality of music teaching. The article presents the research content on the application of Jigsaw technique in teaching Traditional Music to students of music pedagogy at Dong Thap University in order to improve the learning quality of students

Keywords: Puzzle, Traditional Music, students, active teaching.

Received: 6/01/2022; **Accepted:** 14/02/2022; **Published:** 03/03/2022

1. Đặt vấn đề

Kỹ thuật dạy học là những biện pháp, cách thức hành động của giảng viên (GV) và sinh viên (SV) trong các tình huống hành động nhỏ nhằm thực hiện và điều khiển quá trình dạy học. Kỹ thuật dạy học tích cực là những kỹ thuật dạy học có ý nghĩa đặc biệt trong việc phát huy sự tham gia tích cực của SV vào quá trình dạy học, kích thích tư duy, sự sáng tạo và cộng tác làm việc của SV. *Kỹ thuật mảnh ghép* (KTMG) là một trong nhiều kỹ thuật dạy học tích cực đã và đang được áp dụng trong nhiều môn học tại Trường Đại học Đồng Tháp.

Ngoài việc cung cấp kiến thức, môn Âm nhạc cổ truyền còn chú trọng đến việc hình thành và rèn luyện cho SV các năng lực cần thiết của người lao động mới. Để đạt được mục tiêu này đòi hỏi phải có sự đổi mới phương pháp dạy học một cách phù hợp và tương xứng. Bài viết trình bày nội dung nghiên cứu sử dụng KTMG trong dạy học môn Âm nhạc cổ truyền cho SV ngành Sư phạm Âm nhạc ở Trường Đại học Đồng Tháp nhằm nâng cao chất lượng học tập của SV.

2. Nội dung nghiên cứu

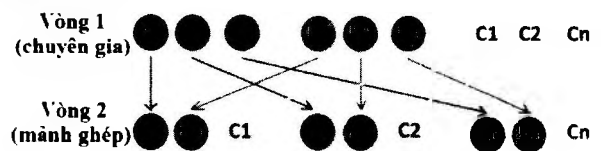
2.1. Khái quát chung về “Kỹ thuật mảnh ghép”

2.1.1. Cách thức thực hiện

KTMG là kỹ thuật tổ chức hoạt động học

tập hợp tác kết hợp giữa cá nhân, nhóm và liên kết giữa các nhóm. Kỹ thuật này được thực hiện nhằm: giải quyết một nhiệm vụ phức hợp; kích thích sự tham gia tích cực của người học trong hoạt động nhóm; nâng cao vai trò của cá nhân trong quá trình hợp tác (không chỉ nhận thức hoàn thành nhiệm vụ học tập cá nhân mà còn phải trình bày truyền đạt lại kết quả và thực hiện tiếp nhiệm vụ ở mức độ cao hơn); tăng cường tính độc lập, trách nhiệm học tập của mỗi cá nhân; giúp người học hiểu rõ nội dung kiến thức, phát triển kỹ năng trình bày, giao tiếp hợp tác, thể hiện khả năng, năng lực cá nhân, tăng cường hiệu quả học tập.

KTMG được tiến hành thực hiện như sau (hình 1) [1]:

Hình 1. Cách thức thực hiện KTMG

Vòng 1: “Nhóm chuyên gia”

Lớp học được chia thành các nhóm (khoảng từ 3-6 SV). Mỗi nhóm được giao một nhiệm vụ tìm hiểu, nghiên cứu sâu một phần nội dung học tập khác nhau nhưng có sự liên quan chặt chẽ với nhau. Các nhóm này

được gọi là “nhóm chuyên gia”.

Các nhóm nhận nhiệm vụ và nghiên cứu, thảo

* Trường Đại học Đồng Tháp

luận, đảm bảo mỗi thành viên trong nhóm đều nắm vững và có khả năng trình bày lại được nội dung trong nhiệm vụ được giao cho các bạn ở nhóm khác. Mỗi thành viên trở thành “chuyên gia” của lĩnh vực đã tìm hiểu trong nhóm mới ở giai đoạn tiếp theo.

Vòng 2: “Nhóm mảnh ghép”

Sau khi hoàn thành nhiệm vụ ở giai đoạn 1, mỗi thành viên từ các nhóm “chuyên gia” khác nhau hợp lại thành các nhóm mới, gọi là “nhóm mảnh ghép”.

Từng thành viên từ các nhóm “chuyên gia” trong nhóm “mảnh ghép” lần lượt trình bày lại nội dung tìm hiểu của nhóm mình. Đảm bảo tất cả thành viên trong nhóm “mảnh ghép” nắm bắt được đầy đủ toàn bộ nội dung của các nhóm chuyên gia giống như nhìn thấy một “bức tranh” tổng thể.

Sau đó nhiệm vụ mới được giao cho các nhóm “mảnh ghép”. Nhiệm vụ này mang tính khái quát, tổng hợp toàn bộ nội dung đã được tìm hiểu từ các nhóm “chuyên gia”. Bằng cách này, người học có thể nhận thấy những phần vừa thực hiện không chỉ để giải trí hoặc trò chơi đơn thuần mà thực sự là những nội dung học tập quan trọng.

Quy trình thực hiện KTMG trong dạy học:

Bước 1: GV chia nhóm chuyên gia.

Bước 2: GV giao nhiệm vụ cho nhóm chuyên gia.

Bước 3: SV nhóm chuyên gia thảo luận nhóm.

Bước 4: GV chia nhóm mảnh ghép (theo sơ đồ hình 1) và giao nhiệm vụ cho các nhóm cùng tìm hiểu tổng hợp nội dung của các nhóm chuyên gia đã thảo luận.

Bước 5: Nhóm mảnh ghép thảo luận.

Bước 6: SV nhóm mảnh ghép lên bảng trình bày kết quả thảo luận nhóm.

Bước 7: SV nhóm khác bổ sung.

Bước 8: GV kết luận.

2.1.2. Một số lưu ý khi sử dụng kỹ thuật mảnh ghép trong dạy học

Một bài học hay một chủ đề lớn trong đó gồm các nội dung hay chủ đề nhỏ. Những nội dung hay chủ đề nhỏ đó được GV xây dựng thành các nhiệm vụ cụ thể giao cho các nhóm SV tìm hiểu,

nguyên cứu. Cần lưu ý nội dung của các chủ đề nhỏ phải có sự liên quan gắn kết chặt chẽ với nhau.

Nhiệm vụ nêu ra phải hết sức cụ thể, đảm bảo tất cả mọi SV đều hiểu rõ và có khả năng hoàn thành nhiệm vụ.

Khi SV thực hiện nhiệm vụ tại các nhóm “chuyên gia”, GV cần quan sát và hỗ trợ kịp thời để đảm bảo các nhóm hoàn thành nhiệm vụ đúng thời gian quy định và các thành viên đều có khả năng trình bày lại kết quả thảo luận của nhóm tại nhóm mới (nhóm mảnh ghép).

Thành lập nhóm mới “nhóm mảnh ghép” cần đảm bảo có đủ thành viên của các nhóm “chuyên gia”.

Khi các nhóm “mảnh ghép” hoạt động GV cần quan sát hỗ trợ để đảm bảo các thành viên nắm được đầy đủ nội dung từ các nhóm “chuyên gia”. Sau đó GV giao nhiệm vụ mới, nhiệm vụ mới phải mang tính khái quát, tổng hợp kiến thức của bài học hay chủ đề lớn mà các nhóm “chuyên gia” đã thảo luận.

Đảm bảo những thông tin từ các mảnh ghép lại với nhau có thể hiểu được bức tranh toàn cảnh của bài học hay chủ đề lớn là cơ sở để giải quyết một nhiệm vụ phức hợp ở vòng 2.

Số lượng mảnh ghép không nên quá lớn để đảm bảo các thành viên có thể truyền đạt lại kiến thức cho nhau.

Đặc điểm của nhiệm vụ mới ở vòng 2 là một nhiệm vụ phức hợp và chỉ có thể giải quyết được trên cơ sở nắm vững những kiến thức đã có ở vòng 1. Do đó cần xác định rõ những yếu tố cần thiết về kiến thức, kỹ năng, thông tin,... cũng như các yếu tố hỗ trợ cần thiết để giải quyết nhiệm vụ phức hợp này.

Nhằm nâng cao khả năng tự học, tự nghiên cứu của SV, phát triển năng lực độc lập, sáng tạo. Trong quá trình giảng dạy GV phải năng động hơn và biết kết hợp nhiều phương pháp.

Trước khi lên lớp GV phải giới thiệu trước cho SV một số tài liệu có liên quan đến nội dung bài học để SV có thời gian tìm kiếm và tự nghiên cứu.

Xác định nội dung kiến thức cơ bản của bài

giảng là một khâu rất quan trọng, nhưng chuyên nội dung đó thành tri thức của bản thân SV là một khoa học và nghệ thuật. Điều đó phụ thuộc rất nhiều vào phương pháp dạy học của GV. GV cần lựa chọn hình thức và phương pháp thích hợp nhất để SV lĩnh hội được kiến thức bài học một cách sâu sắc và bền vững. Không một phương pháp nào là vạn năng và sử dụng trong toàn bộ quá trình dạy học, mà tùy vào nội dung bài giảng mà ta sử dụng phương pháp nào là hiệu quả hơn cả hoặc là sự kết hợp nhiều phương pháp.

2.2. Sử dụng kỹ thuật mảnh ghép trong dạy học môn “Âm nhạc cổ truyền” cho sinh viên ngành Sư phạm âm nhạc ở Trường Đại học Đồng Tháp.

2.2.1. Ví dụ 1 - Bài Sơ lược về các vùng dân ca

Bước 1: GV chia nhóm chuyên gia. Có thể chia lớp thành 6 nhóm (6 SV/nhóm).

Bước 2: GV giao nhiệm vụ cho nhóm chuyên gia: yêu cầu các nhóm dựa vào giáo trình chính, các tài liệu tham khảo, google cùng những kết hợp hiểu biết của bản thân để hoàn thành nội dung theo sự phân công cụ thể như sau:

+ Nhóm 1: Tìm hiểu về dân ca đồng bằng, trung du Bắc Bộ và cực bắc Trung Bộ.

+ Nhóm 2: Tìm hiểu về dân ca vùng đồng bằng và ven biển Bắc Trung Bộ.

+ Nhóm 3: Tìm hiểu về dân ca vùng đồng bằng và ven biển Nam Trung Bộ.

+ Nhóm 4: Tìm hiểu về dân ca vùng đồng bằng Nam Bộ.

+ Nhóm 5: Tìm hiểu về dân ca miền núi phía Bắc.

+ Nhóm 6: Tìm hiểu về dân ca Trường Sơn-Tây Nguyên.

Bước 3: SV nhóm chuyên gia thảo luận nhóm trong thời gian 5 phút.

Bước 4: GV chia nhóm mảnh ghép. GV yêu cầu các thành viên của các nhóm di chuyển vị trí tạo thành 6 nhóm mới, mỗi nhóm gồm: 1 người từ nhóm 1, 1 người từ nhóm 2, 1 người từ nhóm 3, 1 người từ nhóm 4, 1 người từ nhóm 5, 1 người từ nhóm 6).

Bước 5: GV giao nhiệm vụ mới: nhóm “mảnh ghép” thảo luận thống nhất nội dung viết vào bảng phụ:

Câu hỏi: Hãy cho biết những nét nổi bật nhất của từng vùng dân ca và những “đặc sản” dân ca của từng vùng.

Bước 6: Nhóm mảnh ghép thảo luận 10 phút

Bước 7: SV nhóm mảnh ghép lên bảng trình bày.

Bước 8: SV nhóm khác bổ sung.

Bước 9: GV tổng kết, chính xác hóa nội dung bài học.

3. Kết luận

Kỹ thuật dạy học mảnh ghép tạo ra hoạt động đa dạng phong phú, người học được tham gia gia vào các hoạt động với nhiệm vụ khác nhau và các mức độ yêu cầu khác nhau. Trong kỹ thuật mảnh ghép đòi hỏi người học phải tích cực, nỗ lực tham gia và bị cuốn hút vào các hoạt động để hoàn thành vai trò, trách nhiệm của mỗi cá nhân. Thông qua hoạt động này hình thành người học tính chủ động, năng động, linh hoạt, sáng tạo và tinh thần trách nhiệm cao trong học tập đối với chính mình và các bạn trong lớp. Đồng thời hình thành ở người học các kỹ năng giao tiếp, trình bày, hợp tác, giải quyết vấn đề...

Thông qua việc dạy học bằng kỹ thuật mảnh ghép, người học có thể giải quyết các vấn đề học tập, trải nghiệm các tình huống thực tế từ “tự nghiên cứu” đến “hợp tác với bạn và thầy” và quay trở về “tự nghiên cứu” ở những tình huống mới dần dần sẽ tạo cho bản thân người học trình độ và năng lực tự học, tự nghiên cứu, năng lực tư duy, năng lực phát hiện và giải quyết vấn đề trong cuộc sống.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo - Dự án Việt - Bỉ (2010). *Dạy học tích cực - Một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*. NXB Đại học Sư phạm.

2. Ninh Thị Bạch Diệp, Nguyễn Văn Hồng (2015). *Vận dụng một số kỹ thuật dạy học tích cực trong dạy học theo nhóm nhỏ*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 10, tr 147-149.

[3]. Nguyễn Kỳ (1995), *Phương pháp giáo dục tích cực*, NXB Giáo dục. Hà Nội.

[4]. Nguyễn Cảnh Toàn (2004), *Học và dạy cách học*, NXB Đại học sư phạm, Hà Nội.

[5]. Nguyễn Cảnh Toàn (2005), *Khơi dậy tiềm năng sáng tạo*, NXB Giáo dục. Hà Nội.